

تأثیر آموزش مسئولیت پذیری بر کاهش بحران هویت

عبدالغنی شه بخش

زهرا نودهی

زینب ساجدینیا

www.ketab.ir

سرشناسه: شه‌بخش، عبدالغنی، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور: تاثیر آموزش مسئولیت‌پذیری بر کاهش بحران هویت/ عبدالغنی شه‌بخش، زهرا نودهی، زینب ساجدنی.

مشخصات نشر: بجنورد: بیژن یورد، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.: جدول.

شابک: 978-600-8781-68-4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: هویت (روان‌شناسی) در نوجوانان -- ایران

موضوع: Identity (Psychology) in adolescence -- Iran

موضوع: هویت (روان‌شناسی) در نوجوانان -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Identity (Psychology) in adolescence -- Iran -- Case studies

موضوع: مسئولیت در نوجوانان

موضوع: Responsibility in adolescence

شناسه سروده: ردهی، هـ، ۱۳۵۹-

شناسه افزود: ساجدنی، زینب، ۱۳۶۲ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ هـ/ BF۷۲۴/

رده بندی دیویی: ۱۵۱/۵۱۸۲

شماره کتابشناسی، مله: ۱۴۰۹۱۷۴

بیژن یورد

بجنورد: خیابان طالقانی غربی، طاقچه ۱، پلاک ۳ طبقه ۲+

تلفن: ۰۹۱۵۱۸۸۲۴۹۹ - ۰۱۵۱۲۲۵۳۷

عنوان: تاثیر آموزش مسئولیت پذیری بر کاهش بحران هویت

مؤلف: عبدالغنی شه بخش/ زهرا نودهی/ زینب ساجدنی

ناشر: بیژن یورد

سال و نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

چاپ: مهتاب

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۸۱-۶۸-۴

پیش گفتار ۳

بخش اول: رویکرد واقعیت درمانی گلاسِر

۳	مقدمه
۳	تاریخچه واقعیت درمانی
۵	پیش سازمان دهنده
۶	رشد زیستی-روانی؛ ویلیام گلاسِر (رویکرد رفتارگرایی یا واقعیت درمانی)
۶	مراتب برآوردن شدن یا برآورده نشدن نیازهای اساسی از نظر گلاسِر
۸	تعریف واقعیت درمانی
۹	مقایسه نظریه‌های سنتی و واقعیت‌گرا
۹	نظریه‌های درمانی سنتی (مخالف)
۱۰	نظریه واقعیت، گرایان
۱۱	عناصر اصلی نظریه واقعیت درمانی
۱۱	اصول اساسی نظریه واقعیت درمانی
۱۱	عوامل مؤثر در رشد (درمان)
۱۲	واقعیت درمانی در کجا انجام می‌گردد
۱۳	روش کار در نظریه واقعیت درمانی
۱۳	فرایند درمان
۱۶	نقش مدرسه در نظریه واقعیت درمانی

بخش دوم: مسئولیت‌پذیری

۲۱	مقدمه
۲۱	تاریخچه مسئولیت‌پذیری
۲۴	مفاهیم مسئولیت‌پذیری
۲۹	مدل آموزش مسئولیت‌پذیری
۲۹	سطوح متوالی مسئولیت‌پذیری
۳۱	تدابیری برای مسئولیت‌پذیری
۳۳	آموزش مسئولیت‌پذیری
۳۴	نظریه‌های مسئولیت‌پذیری

بخش سوم: نوجوانی

۴۳	مقدمه
----	-------

۴۴	بخشی از ویژگی‌های دوره نوجوانی
۴۴	۱-مرحله اساسی و مهم
۴۴	۲-مرحله انتقال
۴۴	۳-مرحله تغییرات
۴۴	۴-مرحله دشوار
۴۵	۵-زمان جستجوی هویت
۴۵	۶-مرحله بیمناک
۴۵	۷-افزایش و گسترش روابط اجتماعی

بخش چهارم: هویت

۴۹	هویت
۵۱	بحران هویت
۵۵	حالات هویت
۵۶	انواع هویت
۵۶	هویت فردی
۵۶	هویت جنسی
۵۶	هویت اجتماعی
۵۷	هویت خانوادگی
۵۷	هویت دینی
۵۸	هویت ملی
۶۱	هویت فرهنگی
۶۱	هویت تمدنی
۶۲	نظریه های هویت
۶۸	دلایل بحران هویت در نوجوانان
۶۸	آثار و نشانه‌های بحران هویت
۶۹	راه کارهای کاهش بحران هویت

بخش پنجم: نمونه مطالعات انجام شده

۷۳	مقدمه
۷۳	پژوهش های انجام شده در داخل کشور
۷۶	پژوهش های انجام شده در خارج از کشور

بخش ششم: راه کارهای پیشنهادی جهت تأثیر آموزش مسئولیت پذیری به شیوه
گلاسز بر کاهش بحران هویت دانش آموزان

۸۱	مقدمه
۸۲	راه کارهای پیشنهادی
۸۵	واژگان
۸۹	منابع

www.ketab.ir

پیش گفتار

انسان در سراسر عمر، به دنبال کیستی و هستی‌شناسی خود است و همواره سعی دارد به بازسازی معنایی جهان پیرامونش بپردازد. در اجتماع منسجم دوران سنت، پیش انگاشت‌های جهان روزانه هر کس (زبان جهان)، بدیهی تصور می‌شد. این زیست جهان که با مؤلفه‌های خانواده، قومیت و دین شکل می‌گرفت، به عنوان منبع هویت، اغلب معطوف به جمع و گروه بود. در آن دوران، تنوع چندانی در نوع هویت افراد وجود نداشت و نیازی به بررسی هویت فردی نبود؛ زیرا نوعی هویت گروهی، دربرگیرنده قالب‌های بسیاری، از هویت‌های فردی بود. اما جامعه مدرن، فرد را با چشم‌اندازهای پیوسته در تغییر و انبوهی از تجربه‌ها، مانع اجتماعی روبرو کرده است. در این فضای متغیر، منابع هویتی پیشین چندان کارا نبوده و فرد نیاز به تصمیم‌گیری‌های مداوم و ارائه برنامه‌های متنوع است. از این رو، هر کس برای بازسازی معنایی و تثبیت پیرامون خود، الگوی خاصی از هویت را می‌جوید. در این دوران، هویت پرتنش و بحرانی است. هویت در اثر "سوی ثابت رفتار و نگرش نیست؛ بلکه همواره مورد بازاندیشی و بازسازی قرار می‌گیرد و بارها بحران را تجربه می‌کند. با این حال، همه روان‌شناسان و جامعه‌شناسان از اهمیت تجربه اولین بحران هویت سخن می‌کنند؛ بحرانی که در نوجوانی رخ می‌دهد و اولین منبع هویت یعنی خانواده در آن مورد شک قرار می‌گیرد.

نوجوانی، مرحله‌ای حساس و تعیین‌کننده است. رشد جهانی، فیزیکی، ژنیک، تجربه بلوغ و تجربه‌های اجتماعی خاص این دوران، موجب می‌شود که فرد طی تعامل با محیط پیرامون، با سؤالاتی از قبیل: «من کیستم؟»، «اطرافیان من کیستند؟»، «چرا اطرافیان من این گونه اند؟»، «چرا دیگران این گونه نیستند؟» مواجه گردد. تلاش برای پاسخ دادن به این سؤالات منجر به شناخت خود و درک تمایز خود از محیط پیرامون می‌شود. هرچه توانایی فرد برای پاسخ به این قبیل سؤالات بیشتر باشد، توانایی او برای ارائه مجموعه صفات منسجم از خود بیشتر است که این امر، نشانگر هویت^۱ منسجم در فرد می‌باشد. همچنین عدم توانایی فرد برای پاسخ گویی به این قبیل سؤالات، نشانگر «بحران هویت»^۲ در اوست (احمدی، ۱۳۸۶). مسئولیت پذیری یک تعهد و الزام درونی از سوی

^۱ Identity

^۲ Identity Crisis

فرد برای انجام مطلوب کلیه فعالیت‌هایی می‌باشد که بر عهده وی گذاشته می‌شود. انسان‌هایی که مدام از خود می‌پرسند دنیا چه معنایی دارد باید متوجه باشند که این زندگی است که از انسان می‌پرسد چه معنایی به هستی خود می‌دهد. انسان تنها صرفاً با مسئول بودن می‌تواند به زندگی پاسخ دهند. مواجه شدن با حس مسئولیت در نتیجه شکل‌گیری هویت اساسی در انسان‌ها پدید می‌آید و ما با اقدامات خود سعی داریم به این هویت معنا دهیم (سروتو^۱، ۱۹۸۹). به گفته گلاسر (۲۰۰۸) افراد برای برخورداری از احساسات بهتر نسبت به خود و زندگی باید پذیرای مسئولیت باشند.

کتاب حاضر با رویکرد پژوهشی ضمن بیان ادبیات مسئولیت‌پذیری و هویت در دوران جوانی در صدد آشنایی خواننده به اهمیت مسئولیت‌پذیری نوجوان با توجه به بحران هویت‌یابی آن‌ها در این دوره از زندگی می‌باشد. مطالب در شش بخش ارائه شده است؛ که جهت آگاهی بیشتر دانشجویان، محققان و دیگر خوانندگان اهمیت موضوع، نتیجه بررسی‌های انجام شده در تحقیقات مختلف نیز بیان شده است.

و همچنین از محبت‌های بی‌نهایت استاد بزرگوار، جناب آقای دکتر حسن شهرکی پور و راهنمایی‌های صمیمانه جناب آقای مدرس سید حسین دزفولیان، کمال تشکر را دارم.

با آرزوی موفقیت

مولفین

^۱ Scroto